

รายงานผลการดำเนินงานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิม ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ประจำปี 2568

บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด

5 พฤษภาคม 2568

บทนำ

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ เดิมเป็นที่ดินในหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ชาวบ้านบ้านปากน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีความประสงค์ที่จะให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและฟื้นฟูป่า เพื่อให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ เกิดประโยชน์กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม และเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โครงการป่าชุมชนของกรมป่าไม้ จึงได้จัดทำโครงการป่าชุมชนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ และ2)เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขยายผลไปยังชุมชนโดยรอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน มีแผนงานและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการป่าชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบภารกิจด้านป่าชุมชน 2) ด้านการป้องกันรักษาป่าหรือเป็นการดูแลรักษาป่ามิให้บุกรุกทำลาย 3) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่า เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าที่เคยบุกรุกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นหรือเป็นการพัฒนาพื้นที่ป่าให้มีความหลากหลายทั้งจำนวนและชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งศึกษาเรียนรู้ของชุมชน และ5) ด้านอำนาจการและอื่นๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการป่าชุมชน

ปัจจุบันบริษัทฯ ได้เข้าร่วมวางแผนบริหารจัดการ กำหนดแนวทางการจัดการป่าชุมชนร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนและร่วมกิจกรรมกับชุมชน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2568 และในปี 2568 บริษัทฯ ได้บริหารจัดการวางแผน พัฒนา สนับสนุน ร่วมกิจกรรม ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิมตามแผนงานดำเนินการของป่าชุมชน

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	2
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ	4
แผนที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ	5
แผนการดำเนินงาน ปี 2568	7
ผลกิจกรรมของป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ปี 2568	8
สรุปผลการดำเนินการ	34
เอกสารอ้างอิง	37

ข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

ที่ตั้งโครงการ

ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ พื้นที่ดำเนินโครงการเป็นที่ดินในหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง มีเนื้อที่ 131 ไร่ 1 งาน 48 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ตั้งอยู่ที่บ้านปากน้ำ

หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ค่าพิกัดจีดีเอส 47P 811684 E 1541323 N

พื้นที่ดำเนินโครงการ เป็นที่ดินในหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

เนื้อที่ 119 ไร่ 0 งาน 24 ตารางวา

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แปลงที่ 1 เนื้อที่ 119 ไร่ 0 งาน 24 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศตะวันออก	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศตะวันตก	จด ที่มีการครอบครอง

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนเหนียวปนลูกรังหรือดินเหนียวปนลูกรัง

สภาพพื้นที่ป่าและลักษณะทางนิเวศวิทยา

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าดิบแล้ง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ประดู่ นนทรี แดง คิ้ว หม่อน ลัก ขางเหียง ขางพลวง ไม้ค่อม หมากเฒ่า หานมแท่ง มะค่าแต้ กระทุ่ม หมี่หมื่น มะขามป้อม ขางนา กันเกรา สกุณี ตะคร้อ ค้อแลน เป็นต้น สภาพของป่ากำลังฟื้นตัว ได้แก่ ป่าที่มีความหนาแน่นของเรือนยอดน้อยกว่าร้อยละ 70 ไม่มีชั้นไม้เด่น มีพรรณไม้เบิกนำจำนวนมาก และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น ไก่ป่า กระรอก กระแต งู นกชนิดต่างๆ เป็นต้น

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดปราจีนบุรี เป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิปปิน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพา มวลอากาศเย็นลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศเย็นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ มีกลุ่มชุดดินที่พบอยู่ในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงจำนวน 2 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินกบินทร์บุรี (Kb) และ ชุดดินมวกเหล็ก (Ml) ซึ่งขอบเขตอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 46 และ 47 จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินรายตำบล แต่ละกลุ่มชุดดินมีลักษณะดังนี้

ชุดดินกบินทร์บุรี (กลุ่มชุดดินที่ 46B)

ดินต้นถึงชั้นลูกรังหนาแน่น พื้นที่เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความชัน 2-5% เนื้อดินเป็นดินร่วนปนเหนียวปนลูกรังหรือดินเหนียวปนลูกรังหนาแน่น การระบายน้ำดี ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกลาง (4.5-7.0) ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ชุดดินมวกเหล็ก (กลุ่มชุดดินที่ 47B)

ดินต้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่น พื้นที่เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความชัน 2-5% เนื้อดินเป็นดินร่วนหรือร่วนปนทรายแข็ง ดินล่างเป็นดินเป็นดินร่วนปนเหนียวหรือร่วนเหนียวปนทรายแข็งหรือดินเหนียวปนเศษหินหรือกรวดมาก การระบายน้ำดี ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อย (5.5-6.5) ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และดินต้นถึงหินพื้นทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของรากพืช

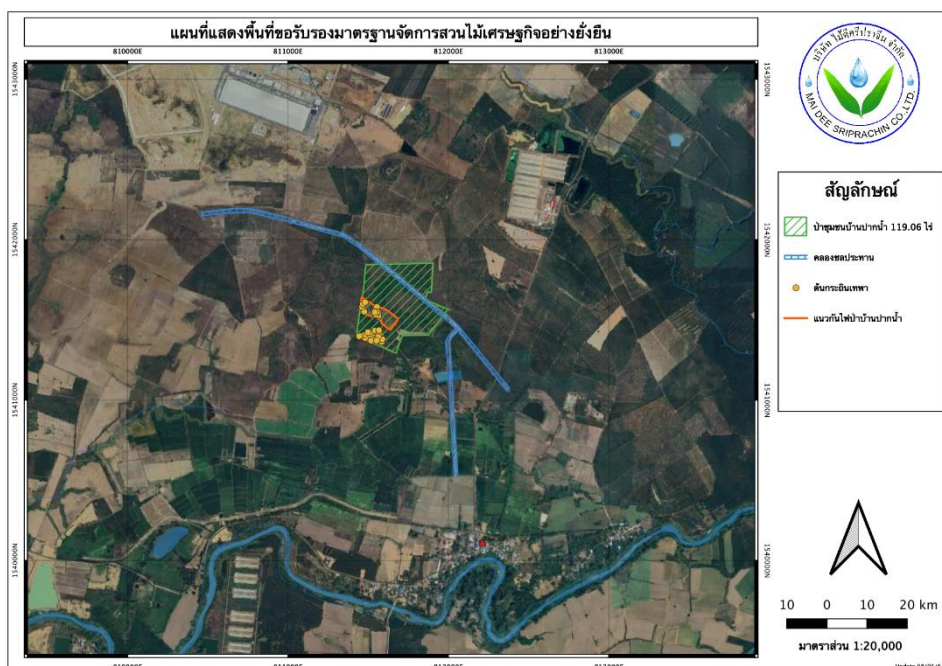
คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

1.นายสัญญาลักษณ์ คำสอน	ประธานกรรมการ
2.นายชูชาติ วิญญาน	รองประธานกรรมการ
3.นายยุทธนา หล้าสมบูรณ์	รองประธานกรรมการ
4.นายวิวัฒน์ ทองสวัสดิ์	เลขานุการ
5.นายองอาจ ศรีอยโต	เหรัญญิก
6.น.ส.ศรีไพร เหมเพชร	กรรมการ
7.นายวิรัตน์ สุทธิพร	กรรมการ
8.นายกันหา หงสา	กรรมการ
9.นายอารม มณีสม	กรรมการ
10.นางกาญจนา ศรีอยโต	กรรมการ
9.นางสุกัญญา เหมพิมพ์	กรรมการ
10.นางทิพวรรณ เหมเพชร	กรรมการ

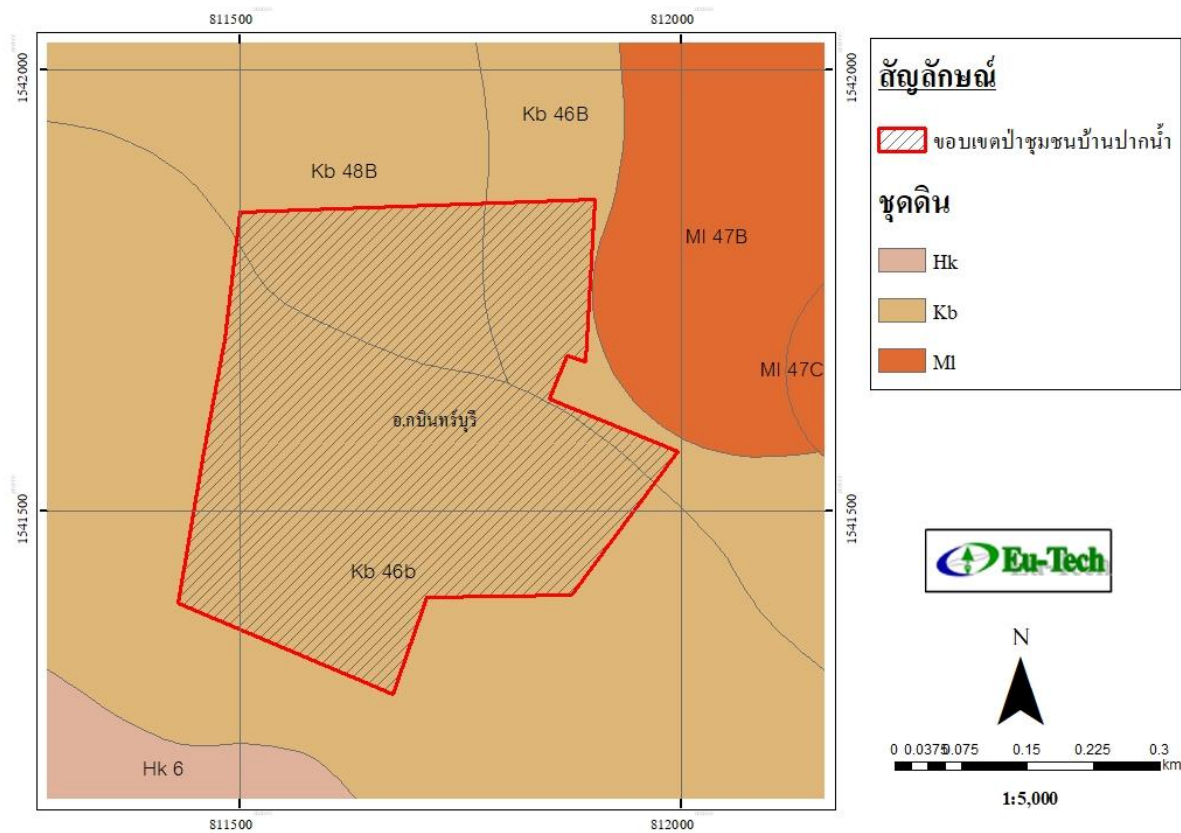
ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ตอบรับให้บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2568 ที่ผ่านมา

อ้างอิง : หนังสือตอบรับการเข้าร่วมบริหารจัดการอนุรักษ์ พื้นที่ ฟู ดูแลจัดการพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

ภาพที่ 1 แผนที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงข้อมูลชุดดินของป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

แผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ปี 2568

แผนการจัดการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1.ด้านการอนุรักษ์		
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ปีละ 1 ครั้ง	ได้ทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่าชุมชน
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช ของ จุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้ผลการสำรวจและติดตามพันธุ์พืช สัตว์ 2.ได้การเปลี่ยนแปลงพันธุ์พืชที่พบ
2.ด้านการพัฒนา		
2.1 สำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	ปี 2568	1.ได้แนวเส้นทางที่สามารถใช้ในการศึกษาธรรมชาติ 2.ติดป้ายชื่อพันธุ์ไม้เพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน
2.2 ปลูกต้นไม้เสริมเพิ่มในพื้นที่	ปีละ 1 ครั้ง	1.ปลูกต้นไม้เสริมเพิ่มในพื้นที่ป่าชุมชน
2.3 การให้ความรู้กับชุมชนจิตที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/ โรงเรียนได้เรียนรู้ เช่น การดับไฟป่า กฎหมายต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ป่าชุมชน CITES เป็นต้น
2.4 จัดทำป้ายป่าชุมชนและป้ายกฎระเบียบป่าชุมชน	ปี 2568	1.ป้ายป่าชุมชน เพื่อแสดงข้อมูลของป่าชุมชน 2.ป้ายกฎระเบียบป่าชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชน รวมถึงบุคคลทั่วไปทราบถึงกฎและระเบียบการเข้ามาใช้ ป่าชุมชน
3.การใช้ประโยชน์		
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ทุกเดือน	1.ได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน เพื่อใช้ในการ วางแผนพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล		
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่มีคุณค่า ด้านการอนุรักษ์สูง	ทุก 6 เดือน (มิ.ย. และ ธ.ค.)	1.ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการ อนุรักษ์สูง
4.2 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และ การเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพาและ กระถิ่นณรงค์	ทุก 6 เดือน (มิ.ย. และ ธ.ค.)	1.ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการ แพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพาและกระถิ่นณรงค์
4.3 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานร่วมกับ ชุมชน

ผลการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ปี 2568

แผนการจัดการ	ผลการดำเนินงาน
1.ด้านการอนุรักษ์	
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เชื่อมต่อไฟลามเข้าไป)	ได้ดำเนินการค้นแนวกันไฟวันที่ 27 มกราคม 2568 ระยะทาง 546 เมตร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช ของจุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	ยังไม่ได้ดำเนินการจะดำเนินการในเดือน กรกฎาคม 2568
2.ด้านการพัฒนา	
2.1 สำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	ยังไม่ได้ดำเนินการ
2.2 ปลูกต้นไม้เสริมเพิ่มในพื้นที่	ยังไม่ได้ดำเนินการ จะดำเนินการในช่วงเดือนสิงหาคม 2568
2.3 การให้ความรู้กับชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	1.ได้สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียนได้เรียนรู้ เช่น การดับไฟป่า กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ป่าชุมชน CITES เป็นต้น
2.4 จัดทำป้ายป่าชุมชนและป้ายกฎระเบียบป่าชุมชน	ยังไม่ได้ดำเนินการ
3.ด้านการใช้ประโยชน์	
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ยังไม่ได้ดำเนินการ
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล	
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง	ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากยังไม่ถึงรอบการจัดทำ
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโตแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา	ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากยังไม่ถึงรอบการจัดทำ
4.2 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากยังไม่ถึงรอบการจัดทำ

1. ด้านการอนุรักษ์

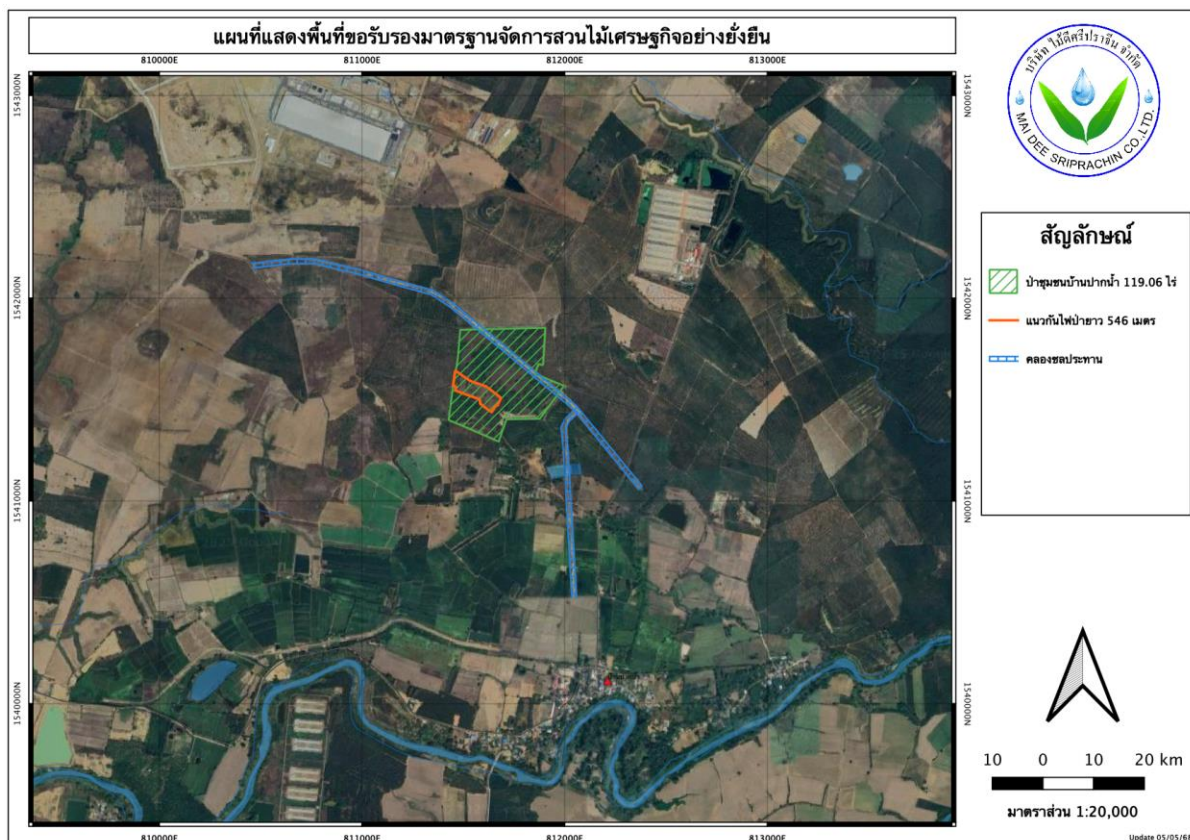
1.1 การทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)

เป้าหมาย : เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชน

ได้ดำเนินการทำแนวกันไฟ ณ ป่าชุมชนบ้านปากน้ำในวันที่ 27 มกราคม 2568 โดยใช้รถไถ เป็นระยะทางประมาณ 546 เมตร เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชนได้ และได้อบรมความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรให้กับคนขับรถไถด้วย

ภาพที่ 3 แสดงการทำแนวกันไฟโดยใช้รถไถ

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงการทำแนวกันไฟ ของป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

2.ด้านการพัฒนา

2.1 จัดทำโปสเตอร์ให้ความรู้เกี่ยวกับพืช สัตว์ในป่าชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง

เป้าหมาย : เพื่อให้ความรู้กับคนในชุมชน / โรงเรียน

ในวันที่ 28 เมษายน 2568 ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้จัดทำโปสเตอร์ความรู้เกี่ยวกับได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ เห็ดกินได้/เห็ดพิษ, การปฐมพยาบาลจากการกินเห็ดพิษ, สัตว์ป่าสงวน มอบให้กับนายสัญลักษณ์ คำสอน ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านปากน้ำ เพื่อนำไปติดที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ให้กับโรงเรียนบ้านปากน้ำ

โปสเตอร์ “เรื่องควรรู้ เกี่ยวกับ เห็ด”

โปสเตอร์ “เห็ดพิษ เผลอกินอันตรายถึงชีวิต”

เห็ดพิษ

เผลอกินอันตรายถึงชีวิต

ลักษณะเห็ดพิษ ที่ห้ามกิน

- เห็ดที่มีปุ่มปม
- เห็ดที่มีหมวกสีจาว
- เห็ดที่มีสีน้ำตาล
- เห็ดที่มีหมวกเห็ดเป็นรูๆ
- แถนที่จะเป็นช่องๆ คล้ายครีบลำ
- ที่มีวงแหวนใต้หมวก
- เห็ดที่มีโคนอวบใหญ่
- เห็ดที่ปลอกหุ้มโคนเห็ด
- เห็ดที่ขึ้นใกล้ “มูลสัตว์”

ที่สำคัญไม่ควรเก็บเห็ดหรือหาซื้อเห็ดป่าที่ไม่รู้จักมาปรุงอาหาร

+ วิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ทำให้ผู้ป่วยอาเจียนออกมาให้มากที่สุด ด้วยการดื่มน้ำอุ่น ผสมเกลือแกงแล้ว ล้วงคอกออก หรือใช้ผงถ่านผสมน้ำอุ่น เพื่อดูดพิษออก แล้วนำตัวส่งโรงพยาบาลทันที

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

<https://www.anamai.moph.go.th/> เผยแพร่ : กันยายน 2563

โปสเตอร์ “สัตว์ป่าสงวน 20 ชนิด”

โปสเตอร์ “9 วิธีเอาตัวรอดเมื่อเจอช้างป่าบนถนน”

การตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้สำรวจจุดที่พบต้นกระถิ่นเทพาและกระถิ่นณรงค์ หรือแนวทางการควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา และแผนการดำเนินงานการควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา กระถิ่นณรงค์

แนวทางและมาตรการในการควบคุมไม้ต่างถิ่น (กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์)

1. สำรวจจุดที่ปลูกไม้ต่างถิ่น (กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์) เพื่อเป็นไม้เบิกนำที่ปลูกในพื้นที่พร้อมระบุในแผนที่
2. สำรวจการออกดอก กระถิ่นเทพาออกดอก ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน และกระถิ่นณรงค์ ออกดอกตลอดทั้งปี เมื่อเริ่มออกดอกให้ดำเนินการตัดกิ่งที่ออกดอกออก
3. ดำเนินการติดตามการออกดอก ทุก 3 เดือน พร้อมบันทึกข้อมูลการออกดอกและติดเมล็ด
4. หากมีพืชชนิดอื่นเริ่มขึ้นให้ควบคุม โดยใช้วิธีตัดแล้วขุดหรือไถให้ถึงราก ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขุดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง
5. ส่วนไม้กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์ต้นใหญ่ จะดำเนินการหารือกับสำนักงานป่าไม้จังหวัดในการขออนุญาตตัดออกพื้นที่เนื่องจากวัตถุประสงค์ปลูกครั้งแรกเพื่อเป็นไม้เบิกนำ ต้นไม้ที่ปลูกร่วมเติบโตได้แล้ว โดยทางคณะกรรมการป่าชุมชนมีความกังวลว่า ไม้กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์เป็นพืชต่างถิ่นรุกราน จะมีการกระจายพันธุ์ของไม้กระถิ่นเทพาอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อไม้พื้นถิ่นไม่สามารถเติบโตต่อไปได้

(อ้างอิง : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช. 2565. พืชต่างถิ่นรุกราน 48 หน้า)

แผนการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของไม้กระถิ่นเทพา กระถิ่นณรงค์ของปี 68

ที่	รายละเอียด			เม.ย.-มิ.ย.68	ก.ค.-ก.ย.68	ต.ค.-ธ.ค.68
1	สำรวจจำนวนของไม้กระถิ่นเทพา กระถิ่นณรงค์ในพื้นที่ป่าชุมชน	1 ครั้ง/ปี	แผน			
			ผล			
2	สำรวจการออกดอกของไม้กระถิ่นเทพา กระถิ่นณรงค์	3 ครั้ง/ปี	แผน			
			ผล			
3	หากพบการออกดอกหรือติดเมล็ดของต้นกระถิ่นเทพา ให้ดำเนินการควบคุมตามขั้นตอน		แผน			
			ผล			

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ถูกนำเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งอาจจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้นๆ ดังนั้น จึงไม่ใช่ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทุกชนิดที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศและชนิดพันธุ์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ตั้งถิ่นฐาน และสืบพันธุ์แพร่กระจายในธรรมชาติได้จนกลายเป็นชนิดพันธุ์เด่นใน สิ่งแวดล้อมใหม่ หรือที่ เรียกว่า **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species)**

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species) ที่เป็นไม้ยืนต้น ได้แก่

1. กระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis* A.Cunn. ex Benth.)

วงศ์ Fabacea **ชื่อสามัญ** : Earleaf Acacia, Earpod wattle, Northern black wattle, Papuan wattle, Tan wattle

ถิ่นกำเนิด : หมู่เกาะโมลุกกะ นิวกีนิ ถึงออสเตรเลีย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 ม. ในระยะต้นกล้าใบเป็นแบบใบประกอบขนนกสองชั้น ต้นโตกล้าใบกลายเป็นใบ เรียงเวียนแผ่ก้านใบรูปขอบขนานโค้ง ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.2- 2.5 ซม. ยาว 8-20 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสั้นมาก เกสรเพศผู้สีเหลือง ฝักแบนกว้าง 1-5 ซม. ยาว 6-7 ซม. บิดม้วนเป็นวง มี 5-12 เมล็ด เมล็ดรูปไข่หรือรูปรี ยาว 4-6 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

กระถินณรงค์ชอบขึ้นในที่โล่งแจ้ง สามารถปรับตัวขึ้นได้ในที่แห้งแล้ง พื้นที่น้ำท่วมขัง ดินลูกรัง ดินทรายจัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

โทษ : เป็นพืชที่โตเร็ว มีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง ใบย่อยสลายยาก มีสารเคมียับยั้งการงอกของพืชชนิดอื่น แย่งแย่งที่อยู่อาศัยของพรรณไม้พื้นเมือง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ : ใช้ทำฟืน ทำเสา เฟอร์นิเจอร์ กรอบประตู-หน้าต่าง ทำเชื้อกระดาษ ปลูกให้ร่มเงา

หมายเหตุ กระถินณรงค์ ถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานรายการที่ 1 (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องมีการป้องกันเฉพาะ)

ที่มา : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช. 2565. พืชต่างถิ่นรุกราน.

2. กระถินเทพา (*Acacia mangium* Willd.)

วงศ์ Fabaceae

ชื่อสามัญ : Maingium, Hickory wattle, Brown salwood, Sabah salwood

ถิ่นกำเนิด : ตอนเหนือของออสเตรเลีย เกาะนิวกินี หมู่เกาะโมลุกกะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูง 10-20 ม. ลำต้นเปลาตรง เปลือกแตกเป็นสะเก็ดมน กิ่งเกลี้ยงเป็นเหลี่ยม ต้นกล้าใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียน รูปหอกและโค้ง กว้าง 3-7 ซม. ปลายและโคนใบเรียวแหลม มีเส้นใบตามแนวยาว 3-4 เส้น ผิวเกลี้ยง ช่อดอกลีฉีกหางกระรอกสีเหลือง-ขาว ยาว 10 ซม. ฝักแบบรูปแถบยาวได้ถึง 15 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ขดม้วนกลม

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระถินเทพาถูกนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยประมาณ 40 ปีมาแล้ว ต่อมาได้มีการปรับตัวให้สามารถขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติเป็นอย่างดี เข้าไปปกคลุมพื้นที่รกร้างและป่าที่เสื่อมโทรม

ประสิทธิภาพการรุกราน

เป็นพืชที่โตเร็วและมีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีการระบาดของที่ค่อนข้างรุนแรง พื้นที่ที่มีกระถินเทพาปกคลุมจำนวนมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ป่าไม้พื้นฟูตัวเองช้าลง เนื่องจากใบและเปลือกกระถินเทพาที่ร่วงหล่นอยู่ใต้ต้นมีสารเคมีที่ยับยั้งการงอกของเมล็ดพืชเกือบทุกชนิด สารดังกล่าวยังคงค้างอยู่ในดินอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลายส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายใต้เรือนยอดให้ใช้วิธีถอน/ขุด หากยังมีการแตกหน่อขึ้นมาจากชิ้นส่วนราก/เหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือร่วมกับการปลูกพันธุ์ไม้ป่าโตเร็วพวกพืชเบิกนำเข้าไปยึดครองพื้นที่แทน การกำจัดจะต้องติดตามต่อไปประมาณ 3-5 ปี

รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางพืช สัตว์ของป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

ที่มา

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ปัจจุบันชุมชนได้ดูแลพื้นที่ป่าชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ชุมชนยังขาดข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ใช้ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะการบำรุงและฟื้นฟูป่าและการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ก่อปรกับบริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด ได้เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ที่มีการดำเนินการอยู่ใกล้กับพื้นที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสของบริษัทฯ จึงได้ปรึกษาร่วมกับประธานและคณะกรรมการป่าชุมชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

บริษัทฯ ได้ให้คำปรึกษาร่วมกับชุมชน ในการร่วมสนับสนุน การดูแลรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม และได้กำหนดแผนการดำเนินการในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านปากน้ำร่วมกัน โดยการสำรวจความหลากหลายพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่พบในพื้นที่ของป่าชุมชน เป็นกิจกรรมหนึ่งตามแผนการดำเนินงานของป่าชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นแหล่งศึกษาความรู้ของชุมชน และนำชนิดพันธุ์พืชที่สำรวจพบมาใช้ในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชนได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการ

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืช ได้จาก

1.1.ข้อมูลจากการลงพื้นที่จริง หรือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต การลงพื้นที่สำรวจพันธุ์พืช

1.2.ข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษา เอกสาร คู่มือ และตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของพื้นที่ป่าใกล้เคียง

1.3.ข้อมูลจากการวางแผนตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ จำนวน 2 จุด เพื่อติดตามข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจำนวน ชนิดพันธุ์พืช และการเติบโตของต้นไม้ (ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการ จะดำเนินการใน ก.ค. 68)

คัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ที่ถนัดไว้สำหรับเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ของสวนป่า จำนวน 2 จุด และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการเปรียบเทียบองค์ประกอบชนิดพันธุ์พืชในป่าธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง ว่าภายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นมีการสืบต่อพันธุ์ตามธรรมชาติของชนิดพันธุ์พืชดั้งเดิมมากน้อยเพียงใด ในพื้นที่นี้จะใช้การสุ่มแบบเจาะจง บริเวณที่ถือว่าเป็นหมู่ไม้ที่เป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยวิธีการวางแผนตัวอย่างชั่วคราว โดยแบ่งเป็นแปลงย่อยขนาด 10 เมตร x 10 เมตร, 4 เมตร x 4 เมตร และ 1 เมตร x 1 เมตร เพื่อใช้ในการสำรวจ 1) ไม้ใหญ่ (tree) คือ ไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร (Diameter at breast height, DBH) มากกว่า 4.5 cm 2) ไม้รุ่น (sapling) คือ ไม้ที่มีขนาด DBH น้อยกว่า 4.5 cm แต่สูงเกิน 1.3 m และ 3) กล้าไม้ (seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับสำหรับพรรณไม้ที่ไม่สามารถทำการจำแนกชนิดได้ในภาคสนามจะใช้วิธีเก็บตัวอย่าง (Specimens) จำนวนชนิดละ 5 ตัวอย่าง เพื่อนำมาจำแนกและเปรียบเทียบกับชนิดพรรณไม้ ในหอพรรณไม้ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชต่อไป

1.4 จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์ที่พบ ระบุข้อมูลชื่อทางวิทยาศาสตร์ และชื่อวงศ์ของต้นไม้

2.การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ได้จาก

2.1.ข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต

2.2.ข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษา เอกสาร คู่มือ และตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของพื้นที่ป่าใกล้เคียง

2.3 จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ระบุชื่อวิทยาศาสตร์, ชื่อวงศ์, และประเมินสถานภาพตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2562 และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) โดยตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php>

ผลการดำเนินงาน

1.ทรัพยากรพืช

1.1 การสอบถามพรรณไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าดิบแล้ง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด จากการสอบถามพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 68 ได้แก่ ประดู่ นนทรี แดง ตั้ว หม่อน สัก ขางเหียง ขางพลวง ไม้ค่อม หมากเฒ่า หนามแท่ง มะค่าแต้ กระทุ่ม หมิเหม็น มะขามป้อม ขางนา กันเกรา สกุณี ตะคร้อ คอแลน เป็นต้น ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ CLUSIACEAE, COMBRETACEAE, DIPTEROCARPACEAE, FABACEAE, GENTIANACEAE, LAURACEAE, LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE, MALVACEAE, MELIACEAE, PHYLLANTHACEAE, RUBIACEAE, SAPINDACEAE และ VERBENACEAE ดังแสดงในตารางที่ 7

จากข้อมูลการประเมินสถานภาพทางอนุรักษตาม IUCN (2010) พบว่า ไม้ประดู่ อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ (EN), ส่วนขางนา ไม้แดง อยู่ในสถานะ มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) แนวทาง คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่นทำลาย / ตายจากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้มะค่าแต้ ไม้แดง ขางพลวง ขางนา, ตะเคียนนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่น

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลพรรณไม้จากการสำรวจร่วมกับชุมชน

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	IUCN 1/
1	ประดู่	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	EN
2	นนทรี	<i>Peltophorum pterocarpum</i>	FABACEAE	T	-
3	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	VU
4	ด๊าวแดง	<i>Cratoxylum cochinchinense</i>	CLUSIACEAE	T	LC
5	สัก	<i>Tectona grandis</i>	VERBENACEAE	T	-
6	ยางเหียง	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	-
7	ยางพลวง	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	LC
8	พลับพล(ไม้ค่อม)	<i>Microcos tomentosa Sm.</i>	MALVACEAE	T	-
9	หมากเฒ่า	<i>Antidesma thwaitesianum</i>	PHYLLANTHACEAE	ST	-
10	หนามแท่ง	<i>Catunaregam spathulifolia</i>	RUBIACEAE	T	-
11	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis Teijsm. & Miq.</i>	LEGUMINOSAE	T	LC
12	กระทุ่ม	<i>Anthocephalus chinensis</i>	RUBIACEAE	T	-
13	หมีเหม็น	<i>Litsea glutinosa</i>	LAURACEAE	T	-
14	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i>	PHYLLANTHACEAE	T	LC
15	ยางนา	<i>Dipterocarpus alatus Roxb.ex. G.Don</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	VU
16	ก้านเกรา	<i>Fagraea fragrans</i>	GENTIANACEAE	T	-
17	สกุณี	<i>Teminallia Calamansanai (Blanco) Rolfe.</i>	COMBRETACEAE	T	-
18	ตะคร้อ	<i>Schleichera oleosa</i>	SAPINDACEAE	T	-
19	ค้อแลน	<i>Nephelium hypoleucum</i>	SAPINDACEAE	T	-
20	เต็ง	<i>Shorea obtusa Wall.</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	NT
21	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i>	MELIACEAE	T	LC
22	มะขาม	<i>Tamarindus indica</i>	FABACEAE	T	LC

หมายเหตุ: T = ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางอนุรักษตาม IUCN (2010) EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT = ใกล้ถูกคุกคาม LC = เป็นกังวลน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

ประดู่

เต็ง

ไม้แดง

มะค่าแต้

ยางเหียง

นนทรี

ตารางที่ ๑ แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

สกุลนี้

ตะคร้อ

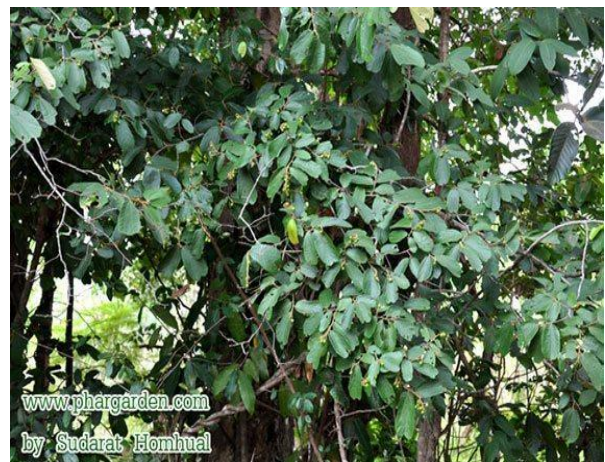
ยางนา

ตะเคียน

คอแลน

พลับพล (ไม้ค่อม)

2.ทรัพยากรสัตว์ป่า

2.1 การสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน

การสำรวจเพื่อทราบชนิดพันธุ์สัตว์ป่าเบื้องต้นได้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน พบทรัพยากรสัตว์ป่าในพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

2.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบมี จำนวน 1 ชนิด (Species) 1 วงศ์ (Family) 1 อันดับ (Order) คือ หมาจิ้งจอก และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จากการศึกษาเบื้องต้นและสถานภาพทางอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบในพื้นที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2548 พบว่า ค้างคาวแม่ไก่ภาคกลาง อยู่ในกลุ่มใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened -NT) และการประเมินสถานภาพทางอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่า หมาจิ้งจอก เป็นชนิดพันธุ์แบบท้ายบัญชี หมายเลข 3 (App. III)

2.2 นก (Birds)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ พบว่า นกที่สำรวจพบมี 23 ชนิด(Species) 23 วงศ์ (Family) 10 อันดับ (Order) เช่น เป็ดแดง เหยี่ยวนกเขาชริตรา นกเขาขาว นกโพระดกหูเขียว นกสีชมพูสวน เป็นต้น (ตารางที่ 17) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของนก จากการศึกษาเบื้องต้นและสถานภาพทางอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า นกที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 21 ชนิด เช่น นกกาน้ำเล็ก นกยางเปีย เป็นต้น มีเพียง 2 ชนิด ที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้แก่ นกเขาขาว และนกแอ่นบ้านสำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2548 พบว่า นกในพื้นที่ยังไม่ถูกประเมินสถานภาพ และการประเมินสถานภาพทางอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า นกส่วนใหญ่ที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) ยกเว้น นกกาเหว่า ที่ยังไม่ถูกประเมิน และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญ

พันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่าไม่มีชนิดพันธุ์ใดขึ้นทะเบียน

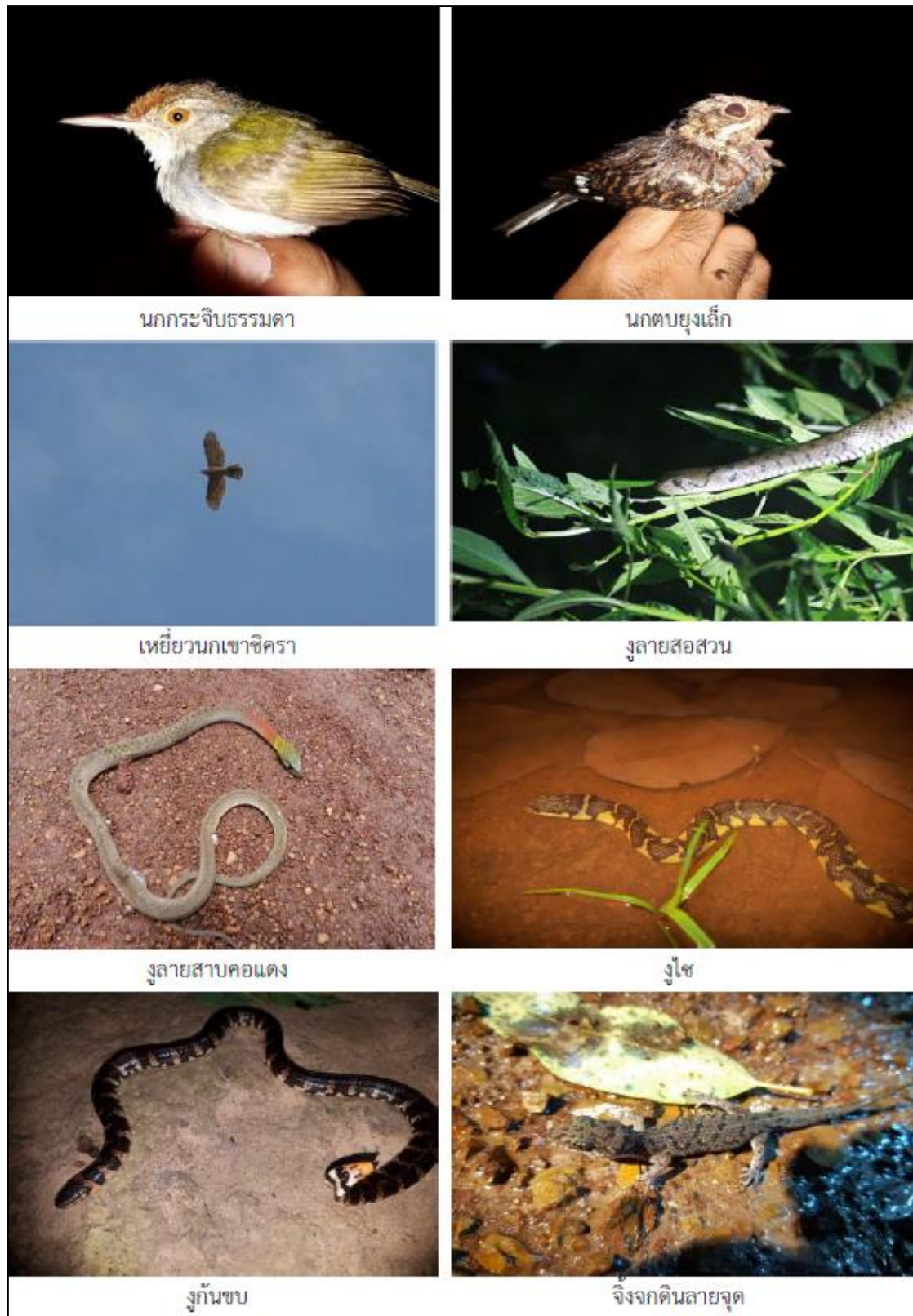
2.3 สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ พบว่า สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบมี 16 ชนิด (Species) 6 วงศ์ (Family) 1 อันดับ (Order) เช่น งูก้นขบ งูลายสาบคอแดง จิ้งจกดินลายจุด จิ้งเหลนหลากหลาย งูเห่า งูจงอาง งูเหลือม เป็นต้น (ตารางที่ 19) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลื้อยคลานจากการศึกษาเบื้องต้น และ สถานภาพทางการอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า ในพื้นที่สวนป่ามีสัตว์เลื้อยคลานที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 2 ชนิด เช่น งูสิงห์ธรรมดา และกิ้งก่าแก้วเหนือ ซึ่งอีก 8 ชนิดที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้แก่ จิ้งจกดินลายจุด จิ้งเหลนหลากหลาย งูไซ และงูลายสาบคอแดง เป็นต้น สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปี พ.ศ. 2548 พบว่า สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบทุกชนิดจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/Lc) และการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า สัตว์เลื้อยคลานทุกชนิดยังไม่ถูกการประเมินสถานภาพ และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่า พบว่า มีงูเห่า งูจงอาง งูเหลือม เป็นชนิดพันธุ์แนบท้ายบัญชีหมายเลข 2 (App. II) เป็นชนิดพันธุ์ที่ยังไม่ถึงกับใกล้สูญพันธุ์ อนุญาตให้ทำการค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดจำนวนลงของชนิดพันธุ์นั้นอย่างรวดเร็ว

2.4 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบมี 12 ชนิด (Species) 6 วงศ์ (Family) 2 อันดับ (Order) เช่น อึ่งน้ำเต้า กบนา ปาด-บ้าน เป็นต้น และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จากการศึกษเบื้องต้น และสถานภาพทางการอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของ สัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบไม่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2548 พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกส่วนใหญ่ที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/Lc) ยกเว้น อึ่งอ่างบ้าน ที่ยังไม่ถูกประเมินและกบหนอง ที่อยู่ในกลุ่มข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient - DD) และการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทุกชนิดที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/Lc) ยกเว้น เขียดหลังปม และการประเมินสถานภาพตาม

อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่า ไม่มีชนิดพันธุ์ใดขึ้น

ภาพที่ 10 : ตัวอย่างสัตว์ที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าไม้ยูคาลิปตัส จังหวัดปราจีนบุรี

ภาพที่ 10 : (ต่อ)

ตารางที่ 11 : รายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 67
1	Carnivora	Canidae	หมาจิ้งจอก	fox	<i>Canis aureus</i>	พบบ่อย

ตารางที่ 12 : สถานภาพสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
1	หมาจิ้งจอก	<i>Canis aureus</i>	P	-	LC	APP, III	

ตารางที่ 13 : รายชื่อนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 67
1	CICONIIFORMES	Phalacrocoracidae	นกน้ำเล็ก	Little Cormorant	<i>Microcarbo niger</i>	พบบ่อย
2	CICONIIFORMES	Charadriidae	นกกระแต้แว๊ด	Red-wattled Lapwing	<i>Vanellus indicus</i>	พบบ่อย
3	CICONIIFORMES	Ardeidae	นกยางกรอกพันธุ์จีน	Chinese Pond Heron	<i>Ardeola bacchus</i>	พบบ่อย
4	CICONIIFORMES	Ardeidae	นกยางเปี่ย	Little Egret	<i>Egretta garzetta</i>	พบบ่อย
5	COLUMBIFORMES	Columbidae	นกเขาใหญ่	Spotted Dove	<i>Spilopelia chinensis</i>	พบบ่อย
6	COLUMBIFORMES	Columbidae	นกเขาขาว	Zebra Dove	<i>Geopelia striata</i>	พบบ่อย
7	CUCULIFORMES	Cuculidae	นกกระปูดใหญ่	Greater Coucal	<i>Centropus sinensis</i>	พบบ่อย
8	CUCULIFORMES	Cuculidae	นกกาเหว่า	Asian Koel	<i>Eudynamys scolopaceus</i>	พบบ่อย

ตารางที่ 13 : (ต่อ)

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 67
9	STRIGIFORMES	Caprimulgidae	นกตบยุงเล็ก	Indian Nightjar	<i>Caprimulgus asiaticus</i>	พบบ่อย
10	APODIFORMES	Apodidae	นกแอ่นบ้าน	House Swift	<i>Apus nipalensis</i>	พบบ่อย
11	PICIFORMES	Megalaimidae	นกโพระดกหูเขียว	Green-eared Barbet	<i>Psilopogon faiostrictus</i>	พบน้อย
12	CORACIIFORMES	Alcedinidae	นกกระเต็นอกขาว	White-throated Kingfisher	<i>Halcyon smyrnensis</i>	พบบ่อย
13	PASSERIFORMES	Dicruridae	นกแซงแซวหางป๋วงใหญ่	Greater Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus paradiseus</i>	พบบ่อย
14	PASSERIFORMES	Corvidae	อีกา	Eastern Jungle Crow	<i>Corvus leuallantii</i>	พบบ่อย
15	PASSERIFORMES	Pycnonotidae	นกปรอดสวน	Streak-eared Bulbul	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	พบบ่อย
16	PASSERIFORMES	Cisticolidae	นกกระจิ๊บธรรมดา	Common Tailorbird	<i>Orthotomus sutorius</i>	พบบ่อย
17	PASSERIFORMES	Sturnidae	นกเอี้ยงสาริกา	Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i>	พบบ่อย
18	Columbiformes	Columbidae	นกพิราบ	Pigeon	<i>Columba livia</i>	พบบ่อย
19	Strigiformes	Strigidae	นกเค้าแมว	Asian barred owlet	<i>Glaucidium cuculoides</i>	พบบ่อย
20	Ciconiiformes	Ciconiidae	นกปากห่าง	Stork	<i>Anastomus oscitans</i>	พบบ่อย
21	Psittaciformes	Psittacidae	นกเงือกดำ	Red-breasted parakeet	<i>Psittacula alexandri</i>	พบบ่อย
22	Galliformes	Phasianidae	นกคุ้ม	Asian quail	<i>Coturnix coromandelica</i>	พบบ่อย
23	Galliformes	Phasianidae	นกกระทา	Quail	<i>Coturnix coturnix</i>	พบบ่อย

ตารางที่ 14 : สถานภาพนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
1	นกกาน้ำเล็ก	<i>Microcarbo niger</i>	P	-	LC	-	
2	นกกระแตแต้แว้ด	<i>Vanellus indicus</i>	P	-	LC	-	
3	นกยางกรอกพันธุ์จีน	<i>Ardeola bacchus</i>	P	-	LC	-	
4	นกยางเปี่ย	<i>Egretta garzetta</i>	P	-	LC	-	
5	นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง	<i>Spilopelia chinensis</i>	P	-	LC	-	
6	นกเขาขาว	<i>Geopelia striata</i>	-	-	LC	-	
7	นกกระปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	P	-	LC	-	
8	นกกาเหว่า	<i>Eudynamys scolopaceus</i>	P	-	-	-	
9	นกตบยุงเล็ก	<i>Caprimulgus asiaticus</i>	P	-	LC	-	
10	นกแอ่นบ้าน	<i>Apus nipalensis</i>	-	-	LC	-	
11	นกโพระดกหูเขียว	<i>Psilopogon faiostrictus</i>	P	-	LC	-	
12	นกกะเต็นอกขาว	<i>Halcyon smyrnensis</i>	P	-	LC	-	
13	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่	<i>Dicrurus paradiseus</i>	P	-	LC	-	
14	อีกา	<i>Corvus leuallantii</i>	P	-	LC	-	
15	นกปรอดสวน	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	P	-	LC	-	
16	นกกระजิบธรรมดา	<i>Orthotomus sutorius</i>	P	-	LC	-	

ตารางที่ 14 (ต่อ) : สถานภาพนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
17	นกเอี้ยงสาริกา	<i>Acridotheres tristis</i>	P	-	LC	-	
18	นกพิราบ	<i>Columba livia</i>	P	-	LC	-	
19	นกเค้าแมว	<i>Glaucidium cuculoides</i>	P	-	LC	-	
20	นกปากห่าง	<i>Anastomus oscitans</i>	P	-	LC	-	
21	นกแขกเต้า	<i>Psittacula alexandri</i>	P	-	LC	-	
22	นกคุ้ม	<i>Coturnix coromandelica</i>	P	-	LC	-	
23	นกกระทา	<i>Coturnix coturnix</i>	P	-	LC	-	

ตารางที่ 15 : รายชื่อสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 67
1	Squamata	Agamidae	กิ้งก่าแก้วเหนือ	Northern Forest Crested Lizard	<i>Calotes emma</i>	พบบ่อย
2	Squamata	Scincidae	จิ้งเหลนหลากลาย	Variable Skink	<i>Mabuya macularia</i>	พบบ่อย
3	Squamata	Scincidae	จิ้งเหลนบ้าน	Common Sun Skink	<i>Mabuya multifasciata</i>	พบบ่อย
4	Squamata	Colubridae	งูสิงหกรรมดา	Indochinese rat Snake	<i>Ptyas korros</i>	พบบ่อย
5	Squamata	Colubridae	งูไซ	Bocourt's water Snake	<i>Enhydrys bocourti</i>	พบบ่อย
6	Squamata	Colubridae	งูจงอาง	King Cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	พบบ่อย
7	Squamata	Colubridae	งูเห่า	Monocled Cobra	<i>Naja kaouthia</i>	พบบ่อย
8	Squamata	Colubridae	งูเหลือม	Reticulated Python	<i>Malayopython reticulatus</i>	พบบ่อย
9	Squamata	Agamidae	งูเขียวหางไหม้	Green Snake	<i>Trimeresuru spp.</i>	พบบ่อย
10	Squamata	Verpidae	งูแมวเซา	Fierce Snake	<i>Daboia siamensis</i>	พบบ่อย
11	Squamata	Varanidae	ตัวเงินตัวทอง	Monitor lizard	<i>Varanus salvator</i>	พบบ่อย

ตารางที่ 16 : สถานภาพสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
1	กิ้งก่าแก้วเหนือ	<i>Calotes emma</i>	P	LC	-	-	
2	จิ้งเหลนหลากลาย	<i>Mabuya macularia</i>	-	LC	-	-	
3	จิ้งเหลนบ้าน	<i>Mabuya multifasciata</i>	-	LC	-	-	
4	งูสิงขรรคมดา	<i>Ptyas korros</i>	P	LC	-	-	
5	งูไซ	<i>Enhydris bocourti</i>	-	LC	-	-	
6	งูจงอาง	<i>Ophiophagus hannah</i>	P	LC	-	App. II	
7	งูเห่า	<i>Naja kaouthia</i>	P	LC	-	App. II	
8	งูเหลือม	<i>Malayopython reticulatus</i>	P	LC	-	App. II	
9	งูเขียวหางไหม้	<i>Trimeresurus spp.</i>	P	LC	-	-	
10	งูแมวเซา	<i>Daboia siamensis</i>	P	LC	-	-	
11	ตัวเงินตัวทอง	<i>Varanus salvator</i>	P	LC	-	-	

ตารางที่ 17 : รายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 67
1	Anura	Bufo	คางคกบ้าน	Black-spined toad	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	พบ
2	Anura	Microhylidae	อึ่งอ่างบ้าน	Pained bullfrog	<i>Kaloula pulchra</i>	พบ
3	Anura	Microhylidae	อึ่งข้างดำ	Dark-sided Chorus Frog	<i>Microhyla heymonsi</i>	พบ
4	Anura	Microhylidae	อึ่งน้ำเต้า	Asian painted chorus frog	<i>Microhyla fissipes</i>	พบ
5	Anura	Microhylidae	อึ่งขาดำ	Pained chorus frog	<i>Microhyla pulchra</i>	พบ
6	Anura	Dicroglossidae	กบหนอง	Rice field frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	พบ
7	Anura	Dicroglossidae	กบนา	Rice field frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	พบ
8	Anura	Dicroglossidae	เขียดทราย	Common puddle frog	<i>Occidozyga lima</i>	พบ
9	Anura	Dicroglossidae	เขียดหลังป้อม	Pearl-tipped Pustuled Puddle Frog	<i>Occidozyga magnapustulosa</i>	พบ
10	Anura	Ranidae	เขียดจิก	Green paddy frog	<i>Hylarana erythraea</i>	พบ
11	Anura	Rhacophoridae	ปาดบ้าน	Common Asian tree frog	<i>Polypedates megacephalum</i>	พบ
12	Testudinis	Testudinidae	เต่าบก	Land turtle	<i>Geochelone sulcata</i>	พบ

ตารางที่ 18 : สถานภาพสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พบ	สพ	IUCN	CITES	
1	คางคกบ้าน	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	-	LC	LC	-	
2	อึ่งอ่างบ้าน	<i>Kaloula pulchra</i>	-	-	LC	-	
3	อึ่งข้างดำ	<i>Microhyla heymonsi</i>	-	LC	LC	-	
4	อึ่งน้ำเต้า	<i>Microhyla fissipes</i>	-	LC	LC	-	
5	อึ่งขาคำ	<i>Microhyla pulchra</i>	-	LC	LC	-	
6	กบหนอง	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	DD	LC	-	
7	กบนา	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	LC	LC	-	
8	เขียดทราย	<i>Occidozyga lima</i>	-	LC	LC	-	
9	เขียดหลังป้อม	<i>Occidozyga magnapustulosa</i>	-	LC	-	-	
10	เขียดจิก	<i>Hylarana erythraea</i>	-	LC	LC	-	
11	ปาดบ้าน	<i>Polypedates megacephalum</i>	-	LC	LC	-	
12	เต่าบก	<i>Geochelone sulcata</i>	P	NT	-	-	

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจ รวบรวมข้อมูลจากชุมชน และตรวจเอกสารงานวิจัย สภาพพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าดิบแล้ง สภาพป่ามีความสมบูรณ์ มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น มะค่าแต้, เต็ง, ประดู่, นนทรี, ยางนา, ยางเหียง, ยางพลวง เป็นต้น และสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน ได้แก่ หม่าจิ้งจอก นกชนิดต่างๆ สัตว์เลื้อยคลานชนิดต่างๆ เช่น งูจงอาง งูเห่า งูเหลือม เป็นต้น และเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix II และ III

ดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนสำหรับพื้นที่ที่ต้องการฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิมนั้น สำหรับสัตว์ป่าโดยควรให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ และสถานภาพของสัตว์ป่าตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ แนวทางปฏิบัติและร่วมกันอนุรักษ์สัตว์ป่าที่พบในพื้นที่

สำหรับพืชพรรณป่า ไม่พบพืชพรรณที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ แต่ควรกำหนดแนวทางการป้องกันและการปลูกไม้เสริมในพื้นที่ คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่น ทำลาย / ดาษจากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้มะค่าแต้, ประดู่, ยางนา, ตะเคียนนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่นมาปลูกในพื้นที่ ตามข้อมูลการประเมินสถานภาพทางอนุรักษตาม IUCN ส่วนพืชชนิดอื่นที่จะปลูกเสริมนอกจากชนิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรเป็นนนทรี มะขาม เป็นต้น จะช่วยให้ต้นไม้สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และยังส่งผลให้การฟื้นฟูสภาพป่าอนุรักษ์ดั้งเดิมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ปาริณา ธนโรจนกุล, พงษ์ฤทธิ์ ราชรักษ์ และวิรงรอง ดวงใจ. 2560. สังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ป่า

ชุมชนอนุรักษ์ 3 แห่งจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว. การประชุมทางวิชาการของ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 55 สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น.875-883

รายงานการตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Area Assessments)

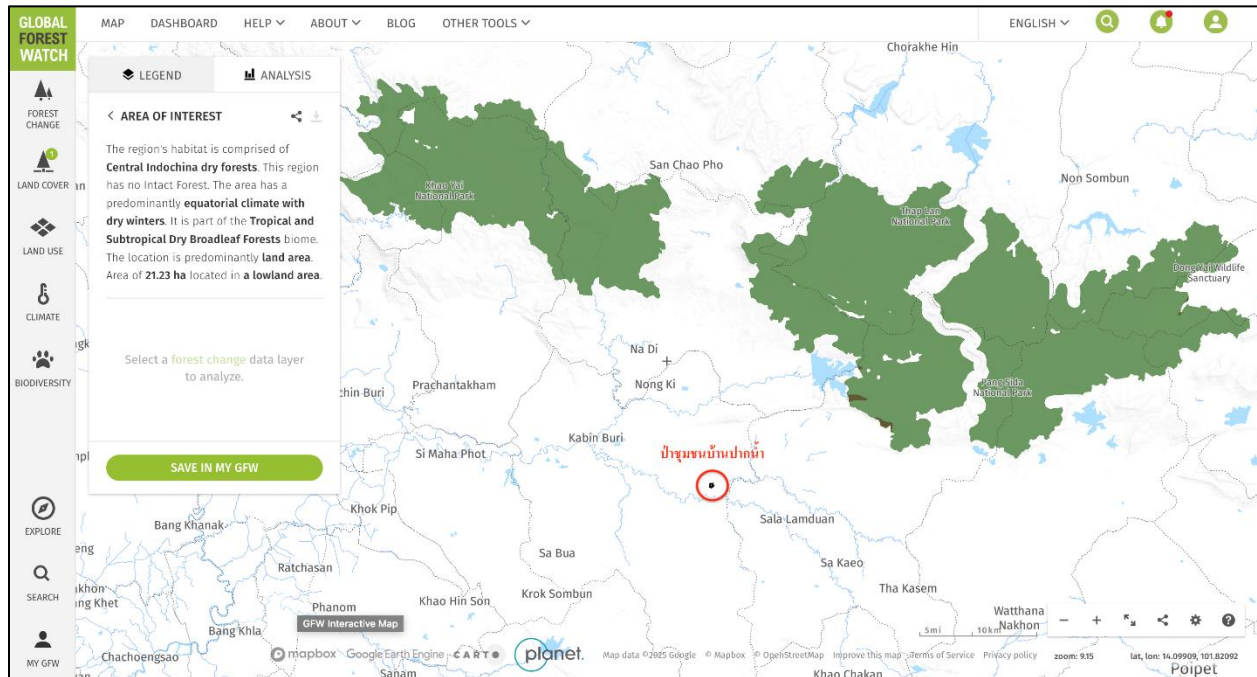
การตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เป็นการตรวจประเมินพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์และเป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิมของสวนป่า บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด จึงได้ดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นที่และใช้ในการวางแผนสำหรับบริหารจัดการ จำแนกพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์

จากการตรวจประเมินค้นหาพื้นที่ HCV ในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าและข้อมูลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ พบ พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) ดังนี้

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง		สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล
HCV1 พื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ	1.1 พื้นที่อนุรักษ์ที่ทางราชการประกาศ (Protected Area)	ไม่เป็น	
	1.2 พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชหายาก, ถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ (Rare, threatened or endangered species)	ไม่เป็น	
	1.3 พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น (Endemic species)	ไม่เป็น	
	1.4 พื้นที่ใช้ประโยชน์ชั่วคราวของสัตว์ที่อพยพย้ายถิ่น ที่วางไข่และผสมพันธุ์ตามฤดูกาล รวมถึงพื้นที่แหล่งอาหารของสัตว์ (Seasonal concentrations of species)	ไม่เป็น	
HCV 2	พื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิตของชนิดพันธุ์ที่มีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ (Large landscape)	ไม่เป็น	

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง		สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล
HCV 3	พื้นที่ที่เป็นแหล่งระบบนิเวศที่หายาก, ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ (Ecosystems)	ไม่เป็น	
HCV 4 พื้นที่ที่คุ้มครองป้องกันระบบนิเวศพื้นฐานในสภาวะวิกฤต (Basic ecosystems service in critical situations)	4.1 พื้นที่รองรับและดูดซับน้ำ (Water catchments)	ไม่เป็น	
	4.2 พื้นที่ป้องกันและควบคุมการพังทลายของดิน (Erosion control)	ไม่เป็น	
	4.3 พื้นที่ที่เป็นแนวป้องกันไฟธรรมชาติ (Barriers to destructive fire)	ไม่เป็น	
HCV 5	พื้นที่ที่เป็นแหล่งรองรับในกิจกรรมแหล่งเก็บหาและใช้ประโยชน์ปัจจัยพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นและของสัตว์ ประกอบด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษา (Basic needs)	ไม่เป็น	
HCV 6	พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของชุมชนท้องถิ่น (Cultural identity)	ไม่เป็น	

แผนที่พื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงที่ตั้งพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปากน้ำ เปรียบเทียบกับพื้นที่ Intact Forest Landscapes (IFL)

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานวิชาการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2(ศรีราชา). 2561. โครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์ป่าคุ้มครองและพันธุ์พืชหายากใน จังหวัดฉะเชิงเทรา. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช.

คู่มือการสำรวจการเก็บกักคาร์บอนและความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน. 2557.